

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godinu K 6. — Za Šibenik na godinu donošenjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Suvrše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriđom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilika sv. Jakova. — Oglas tiskaju se po 6 para petlji redak ili po pogodbi. — Pričaća pisma i zahvale tiskaju se po 23 para po petlji redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Sabor u Zagrebu.

Jučer se sastao onaj sabor radi kojeg se koalicija poklonila Khuenu i sporazumila se sa povjerenikom Khuenovim, Tomašićem.

Tim se svršila ona borba, koju je koalicija dve — tri godine podržavala tobož uime obrane prava Hrvatske, i sada je koalicija po drugi put dočekala većinu, koja će biti narodna, ustavna i t. d., barem tako se hvale novine koalicije.

One govore i o nekakvom paktu sklopljenom sa Tomašićem, ali tog paktu ne objeđuju. Međutim razabire se da je prva točka tog paktu odlažak Raucha, druga saziv sabora, treća promjena izbornog reda; ali poslije točaka i po sebi se razumije da dolaze i druge koje će biti postavio Khuen n. pr. četvrta valjda je da se izraženja mjeseta u saboru budu pri izboru „nekompromitiranim“ starim madjaronima, da se podupire viadu, da joj se glasuje proračun, da joj se dade mjesto u delegacijama, da se — barem po „Obzoru“ sudeč — sačini od svih stranaka u koaliciji jednu stranku, vladinu, po primjeru starih Mađara, dove Mažuranić i Khuen.

Da su ovakovi uvjeti postavljeni sa strane Tomašića odnosno Khueuna ne ima sumnje. Tačko čita se što pisa koalicione novine od „Srbovra“ do „Obzora“ i „Pokuša“ vidi, da se u svemu obnavljaju stare igre, kad se u Banovini stvarale vladine stranke. Pače i revizija nagnedbe fali.

I kako ju se lijevo obrazlaže „Aneksijom je postalo pitanje uredjenja odnosa južnih slavenskih zemalja za celiu monarhiju aktuelno.“ Onda „Hrvatska politika ne samo da mora ravnati s aktuelnošću bosanskog i dalmatinskog pitanja u najbližoj budućnosti, izličiće zahtjev uredjenja svih hrvatskih zemalja, već mora da udesi i svoj postupak tako, da iz spora između Austrije i Ugarske korist za narodnu stvar.“ I onda „Obzor“, to glasio nad glasiličima koalicije, iz visoka poručuje:

„Zato mi to pitanje uredjenja hrvatskih zemalja ne samo da smatramo izključenim iz programa revolucionističke nagodbe u većine, već ga dapače smatramo jednom od najvažnijih točaka tog programa. Prigodom revizije nagodbe bit će i u interesu Ugarske kao i u interesu Hrvatske, da se ugovori sporazum, koji je nakon aneksije jednakno nužan za obje zemlje, kako je prigodom sklapanja nagnedbe bio nužan gledate Dalmaciju.“

Naša braća u Dalmaciji dakle neka se ne boje, da će biti zaboravljena. Hrvatska politika ne samo da ne će napustiti zahtjev u uredjenju, već dapače očekuje od Dalmacije, koja imade pravo postavljati uvjete gledje uredjenja, uvoj spušteni pomoći u pregovorima gledje revizije nagodbe, koji se moraju voditi sa specijalnim obzirom na to pove Dalmacije.

Makarska i Primorje.
Napisao Nikola Alaević.
VIII. Biblioteca Pavlinović — Biblioteca Pavišić — Gradnja biblioteke — Bibliotekar i združenje obiju biblioteke.

U gradu više sustolnice imamo javnu biblioteku „Arkidjakonu Pavlinoviću“, (u čednoj kući u kojoj je živio i boravio blagopokojni Don Mihal Pavlinović, i u znak štovanja prama milom svom stricu, prozvao je istu njegovim imenom), koji je temeljivo sa pok. Mihalom, dodači svoje bogate knjige, onim svog pok. strica arkidjakona, i sastavio je osobito zakladno pismo, koje je odobreno od dotičnih vlasti. Kada je umro Don Kažimir Ljubić, Makarska občina kupila je njegove knjige, te darovala je istoj biblioteki. I pok. Mons. Dr. Cesar Pavišić, ostavio je Makarskoj občini svu svoju bogatu biblioteku od 10.000 svezaka, izjavljujući želju, da ista bude spojena sa bibliotekom arkidjakona Pavlinovića, i da bude za sagradjenja osobita zgrada, te je u tu svrhu odredio glavnici od 12.000 K, koju bi imali njegovi baštinci občini uručiti, ali stopro nakon deset godina iz njegove smrti. Skoro, i to na

Dakle po „Obzoru“ je program koalicije revizija nagnedbe, a onda uredjenje svih hrvatskih zemalja preko i pomoći te revizije i Madjara.

Nego mi, nismo toliko naivni kao njeki novi i stari vladinovci u Banovini.

O reviziji nagodbe se govorilo odavanja, ali koalicija ne samo nije u njoj uspjela, nego nije uspjela u ničemu, aako itko to su odlučujuće i vodeće stranke u koaliciji bježale od rada za uredjenje svih hrvatskih zemalja, kao vrag od tamjana.

Sada se baca rječ revizija u druge svrhe, da se naime opravda pakt s Khuenom. A u stvari taj pakт jasno govori da se na nikakav način neće rad za uredjenje hrvatskih zemalja, jer da se to hoće ne bi bili na taj pakt pristali baš oni koji su ga aranžirali.

A da je tako dokaziva ona izborna reforma, koju se toliko stavlja sa strane koalicije. Što se hoće tom izbornom reformom? U Banovini stvoriti dve skupine u saboru, od kojih jedna mora uvek biti takojna i jaka, da u svaki čas može zaprijeći onoj drugoj, da vodi hrvatsku politiku u smislu uredjenja hrvatskih zemalja.

I tako ćemo imati Banovinu nemoćnu da što trajna i uspješna poduzeće; imati ćemo Bosnu i Hrvatsku razdijelju na Muslimane, Srbe i Hrvate; imati ćemo Dalmaciju sa Talijanima i ostalim vladinovicima; Istru i ne računamo Pak doći će sekuk. Austrije sa Ugarskom, kao što je taj bio evo zadnjih godina i neće se moći učiniti ništa, jer će biti jakih parlamentarnih skupina, koje će ponataši, kako su se ponašale zadnjih godina, kad se htjelo i moglo postići što zadnji i za što su se pravši bili založili.

Govorimo često, svemu je tomu uzrok što u hrvatskim zemljama nema jedinstvene hrvatske politike, a te će biti još manje, da se poprimi što koalicione novine toliko preporučaju.

Da smo u Banovini mi bi smu se svom snagom boriti za to da saboru za sva buduća vremena bude odlučujuća hrvatska politika, i ne bi se dati, zaslijepiti ni revizijom, ni ustavom, ni drugim kritikam, jer i revizija i ustav daje naoru samo koliko mu Madjari dopuštaju.

Nego sabor je otvoren i vidit ćemo što će od svega toga biti. Mi se dobro ne nadamo, nego jedino ako pravši budu izvršivali svoju dužnost prema hrvatskoj misli.

Šibenik, 19. Ožujka.
„Hrvatsko Pravo“ i sud Prodanovca.

Mi smo njeki dan upozorili naše prijatelje oko „Hrvatske Slobode“ kako treba držati uvek pred očima, da je u stranci Dr. Franka ogromna većina naših pravštaka istomjenica, i da moramo nastojati, te pravši budu rukovoditi politiku svoje domovine jer druge stranke to nemogu, nešto i nesmiju.

20. siječnja t. g. naša občina, da knjige gradu ne podju izgubljene i koje u sanducima bijahu u nekoj občinskoj kući, dala prenjeti u grad, u kuću za to unajmljenu, i od tog dana občinstvu javila, da je biblioteka otvorena. Naša je i čuvara tu svrhu, te za najam čuvara i za razsvjetu i ostalo, občina troši preko 80 kruna mjesечно. Nadamo se skoro imati vrijednog i učenog bibliotekara, našeg domoroda, koji se kamo am nastaniti, i to čim bude pitao mirovinu, a to bi bila velika sreća imati ga, jer biblioteka, bez vješta bibliotekara, nemože svoj svrsi da odgovara. Občina bi bila spravni doprinositi još koju žrtvu, da se ona udžri i pomnože, te bibliotekaru osim stana i neki godišnji paušal za biblioteku dat. Kad bi on došao, nadamo se da stalno, da bi se pospiješilo i pitanje gradnje kuće biblioteku i za stan bibliotekaru, te spojiti oba biblioteka u jednu javnu gradsku biblioteku, pod imenom obiju dobrotvora.

Jur i odbor ad hoc, koji je nazad dva mjeseca imao sjednicu pod predsjedanjem načelnika, jednoglasno zaključio, da se trebovnik za biblioteku napravi, da se ista ima graditi na poljanu sa zapadne strane sustolnice, izpod glavne ceste,

Ova naša preporuka dala je prigodu „Hrvatskom Pravu“ da upotribe naše rječi, kao da smo htjeli napasti one, koje smo nazvali svojim prijateljima. Nu oao se prenaglišlo, pa kad se poziva na našu objektivnost rječi, ćemo mu, da smo mi uvek razlikovali ogromnu većinu pristaša Dr. Franka, od samog štaba Dr. Franka. Pače reći ćemo mu i još više, nismo nikada ni sve što taj štab radi, smatrali za zlo po narod.

Sada bi bilo dugo razpredati što je bilo zlo i proklestvo a što dobro i blagoslovljeno, a mislimo da ćemo mnogo toga razumjeti ako naglasimo zadatak stranke prava, onako kako ga mi shvaćamo.

Za nas nije taj zadatak metafizički nego posve realan, ostvariv u granicama habsburške monarhije, ako u narodu bude dovoljno sile za tu radnju. A da bude dovoljno sile zavisi od naroda. U koliko, naime on bude zauzetan za misao stranke prava, u toliko ga pokazati i snage u radnji da ostvari svoju državu hrvatsku.

Dakle zadatak stranke prava sastoji u tome da uzgoji i predi narod tako te radi ga sebe, za svoju državu, a kad to postigne lakko je izrabiti prilike. To znači najprije urediti narod, veliku, moćnu stranku njegovu, a onda se nametnuti i izrođenim strankama i vlastodržcima, da daju tom narodu njegova prava u interesu i njegovom i njihovom.

Ovoga smo se stanovnici držali kad smo napadali vodstvo gosp. Franka bilo prigodom njegovih garancija, legija i uvek, kad god je tražio izvor svoje jakosti u Pešti ili Beču, a ne u svjetnoj jakosti stranke prava, naroda.

To je pogrešan put, kojim se slabli stranku te ju se bez prestanaka izlaže trajnim i rušenjem.

A jer je nameđi do kupljivanja pravštaka sile, da jačanja stranke prava u svrhu da bude najjača i najmoćnija u našem narodu, te se tako bude mogla s vješom uredjenom i svestrom silom namećati i ostalim strankama u domovini i vlastodržcima, to smo učinili onu preporuku našim prijateljima.

Kad bi htjeli, istu preporuku bi učinili i većini vodstva stranke koja se kopi oko „Hrvatskog Prava“, nu zalužiti preporuke gdje vladaju strasti do tog stupnja, da se predsjednika stranke prava u Dalmaciji zove „nemoćnom kretenskom figurom“, a podpredsjednika „mahnitem“.

Nu mi se na te napadaje nismo ni do sada obazirali, pa nećemo ni sada. Objektivno sudežemo, da bi se dalo stranku prava urediti kako smo napomenuli, samo kad bi bilo ljubav za občinost naroda više nego što je to pokazalo glasilo Dr. Franka da ima u redovima njegov a vodstva. U redovima ogromne većine pristaša te ljubavi ima i s tiga se nadamo da ćemo doživili jedinstvo stranke prava širom svih hrvatskih zemalja, kako je to želja i potreba svakog svestnog Hrvata.

na vrlo zgodnom položaju, gdje je spreda ostao lep prostor za perivoj. Bi zaključeno, da občina čini zajam, toli za nju, toli za druge potrebite stvari u gradu, kao na pr. gradnju potrebite ribarstvo i t. d. Kad bi se doseglo da se obe bibliotice združi, i sa knjigama, koju još koji mješanin, koji svog poroda nema darova, naša biblioteka u kraljica doba postala jedna od Paravij u Zadru i one u Dubrovniku.

XI. Pučka prospekt — Sajmovi — Občina.

Pučka prospekt u ovim zadnjim decenijama liepo se kod nas širi. Svako selo u cijelom Primorju ima svoju pučku mješovitu školu, sa lipom školskom zgradom, pače i neki odmori, kao na pr. naše Donje občine, imaju sami po sebi svoju školu. Na pr. napućeno selo Podgora, kada se broj do 2500 duša, ima dvije škole; jednu pri moru, a drugu posred selu, sa pet učiteljskih sili.

Glavni sajmovi jesu: u Makarskoj, onaj sv. Lovre, na 10. kolovoza, jednoč mnogo važnji i vrlo posjećen, ali poslije zapremo Bosne, nije više tako; drugi je sv. Petra, na 29. lipnja. Na taj

O broju biranih birača kod izbora za sabor u Zadru. Zna se da ih je bilo 35 za gosp. Skurić — jer o tomu se govori — a 8 proti. U sve 43, a više ih i nema. Dakle samo 8 proti. Nego vidite, gospari u Dubrovniku sada način izbora kažu, da su oni imali pravo na još 2 birana birača. U imo božje, neka vam i još 2, pa i 3, odgovaraju mi, i imat ćete 10 proti Skuriću, a 35 za.

Nu vidite, gospari na občini dubrovačkoj nisu od jučer, a ipak eto ta nezakonitost od dva birana birača manje dogodila se upravnjima, u njihovoj občini, a ta uz nezakonitost mi ostali smrtnici znamo samo danas kad nije bio izabran jedan Čingrija, nego jedan Skurić! Da je bio Čingrija ne bi „Crvena Hrvatska“ pisala toliko puta i toliko, pa čak i puna skoro tri stupca lista o broju itd. kako gore.

A što je najglavnije ti liberalci ne bi se pozivali na njake patente od god. 1804. i 1849. Promislite patente im trebaju da dokažu o broju itd.!

Jo ćemo mi dosta toga doživili od tih liberalaca a kad se bude radilo proti pravašima.

Političke vesti.

Prigodom otvorenja hrv. sabora koji je uzzledio mi 18. o. mj. imade „Hrv. Sloboda“ od 15. t. m. ije ugovornik, te medju inim tvrdi sljedeće: Nikada nije Hrvatska osjećala takvu potrebu ojačanja, kako danas u oči novih i sudobonosnih borba, koju je čekaju do dvije tri godine sa Magarima. Trebalo bi stvoriti takove ustanove u zemlji, da barem djelomično iztakne hrvatsku samostalnost, da Magari ne uzognu pred nama poslati svoje pandure i eksponente, koji će nas lilači i krotiti. Stvarati i utvrdjivati samostalnost Hrvatske, moralna bi biti glavna zadatac obvege sabora.

Ministar za Hrvatsku. Javljuju iz Zagreba da je u kombinaciji sa stolicom ministra za Hrvatsku u najnovije vreme vičnili upravni sudija Samuel Kocijan.

Carevinsko vijeće. U sjednici zastupničke kuće od 15. t. m. je najprije novoizabrani česki agrarac Mazater položio prisegu, a onda je načinjena debata o talijanskoj pravnoj fakulteti. Njemački nacionalac Wastlan prikazivao je u svom govoru trajni irendetizam kod Talijana. Ovaj govor je Talijane tako ozlovljio, da su svii ostavili demonstrativno dvoranu. Wastlan se je izjavio odlučno protiv smještenja pravne fakultete u Trst. Ministar nastave je na to u svom govoru priznao opravданost zahtjeva Talijana, te je preporučio prihvlati vladiniu osnovu. — Gostinčar, Slovenac, uigradio je na to osnutak slovenske univerze u Ljubljani, jer nije dovoljno da budu samo priznati izpiti zagrebačke univerze. Na to je nastavljena debata o prešnom predlogu gledje željezničke nesreće u Uherskem. Govorio je Zahradnik. Sjednica je po tom zaključena. Na 16. o. mj. je držao parlamen-

sajam dolazi dosta brodova sa drvljem iz hrv. Primorja. U Podgori je veliki sijam na sv. Vicencu, zaštitnika selu. Njegovo se telo, malne čitavo, nahodi se u župskoj crkvi. Narod u većini štuje tog svog parca, i na njegov dan, koji dolazi u prvu nedjelju u kolovozu iz Velike Gospe, dolazi mnogo naroda, ne samo iz Primorja, Neretve, Pelješca, nego i iz Bosne i Hercegovine, m. zavjet. Do 6000 naroda u taj dan navrvi u ubavu Podgoru i zaslužuje, tko nije bio, neka na taj dan podje u nju.

U Gradiću, u sielu Gor. Primorja, od desetak godina, sijam je sv. Mihovil, na 29. rujna, a u Zastru veliki sijam na Veliku Gospu. Kako rekoh, 16 sela od breljanske Vruće do neretvanske Višnje (Porto Tolero) sačinjavaju naše Primorje, Donje i Gornje, sa dvije upravne občine: Makarska i Gradačka, a željet bi bilo za užajnu narodnu i ekonomičnu korist, da budu opet u jednu cjelovitu primorsku občinu spojene, kao što je jednoč nazad tri veka bilo, te poput poljske občine, u tri dijela razstavljene, a sad u jednu poljsku občinu spojena.

Makarski gledje občina po kopnu i po moru, dobro je sad spojena. Svaki dan može se u 4

Iz grada i okolice.

Služba božja preko Velike nedjelje u ovoj stolnoj bazilici obaviti će se slijedećim redom:

Na Cvjetnici u 10 sati jutrom blagoslov maslina, zatim sv. misa preko koje se pjeva muka.

U veliku sredinu na 6 sati u večer jutrnu „Tenebrarum“, u trećoj noćnici izvaditi će troglasni mješoviti zbor 7., 8. i 9. respondorij od D. L. Perosi-a, zatim „Cristus factus“ od Casciolini-a i „Miserere“ od G. B. Falconari-a.

U veliki četvrtak prev. biskup držat će uz asistenciju klera ponitički preko kojeg će obavili posvećenje sv. ulja, pak onda pranje nogu.

Postie podne u 6 sati jutrnu „Tenebrarum“ kao i u sredu. Na koncu propoved u talijanskom jeziku.

U veliki petak na 10 i pol u jutru počinjući sv. misa „Praesanctificorum“. Pri održavanju kriza, pjevat će troglasni mužki zbor „Venite adoremus“ pak „Popule meus“ od M. Alessani-ja. Postie podne jutrnu „Tenebrarum“, na 6 sati pak propoved u hrvatskom jeziku, a zatim sledi procesi pre svetoštajstvo po gradu.

Na biću subotu na 10 sati počinjući sv. obred, a u 12 sati misa „Gloria“.

Na Uskrs na 10 i pol presvjetili biskup držati će svetčani pontifikal s omelijom i papinskim blagoslovom. Pjevački će zbor izvaditi „Messe solennem“ od Ch. Gounod i ofertorij „Terra tremunt“ od Bottazio.

Večeras će se pjevati pri zadnjem blagoslovu u četrdeset uara „Miserere“ od Falconari-a i „Tantum ergo“ od Bazin-a, kao što je svake večeri pri ovoj pobožnosti pjevao zbor „Misericordia“ od Meyer-a i „Tantum ergo“ od Bazin-a.

Pjevačkim zborom upravlja kapelik stolne crkve g. P. Zuliani.

Hrvatski sabor. Primili smo slijedeći broj: Zast. Perić dao je izjavu glede Bosne, progovorili radi nezastupanja ostalih zemalja na saboru. Franković izjavili. Danas izbor predsjednika sabora. Predsjednik Medaković, podpredsjednik Magdić i Grahovac.

Glavna skupština „Kotarske gospodarske zadruge“ u Šibeniku obdržavali će se dne 28. ožujka t. g. u 10 sati i pol prije podne (u kavani u Poljanji) sa slijedećim dnevnim redom: 1. Pozdravni govor predsjednika; 2. Čitanje zapisanika zadnje glavne skupštine; 3. Izveštje tajnika o radu zadruge kroz minulu godinu; 4. Izveštje blagajnika o novčanom stanju Zadruge; 5. Odobrenje računa; 6. Biranje uprave; 7. Izbor dvačvora revizora računa za nastaju godinu; 8. Eventualni predlozi. Od uprave kotarske gospodarske zadruge Šibenik, 16. ožujka 1910. Predsjednik: Dr. I. Krištić. Tajnik: Ante Vendler.

Članovima „Kot. gosp. zadruge u Šibeniku.“ Posluživo se članovima „Kot. gospodarske zadruge u Šibeniku“ da prijave druženjem upravi kolikoči u vrstu sumpora i galice, koja će biti svakom družinu potrebita za svoju vlastitu porabu. Ciena galice biti će 48 Kruna po kvintalu, sumvične naravno prevozne troškove. Da se olačkoti siromašnijim družinama nabava galice i sumpora moći će članovi zadruge u skladisti zadružnom dobiti i manje kolikoči galice i sumpora. Ciena sumpora jest:

- a) za sumpor neogoličen, dva put rafiniran (finoće $\frac{60}{65}$) Chancel, u prtenim vrećam od 50 kg, Kruna 690.
- b) ista vrst sumpora su $\frac{3}{5}$ % galice u prtenim vrećam od 50 kg. Krna 790;
- c) sumpor extra Trezza finoće $\frac{70}{75}$ Chancel u platenim vrećam od 50 kg. Krna 700;
- d) sumpor extra Trezza u $\frac{3}{5}$ % galice u platenim vrećam po 25 kg. Krna 920;
- e) za provjetreni sumpor Trezza finoće $\frac{55}{59}$ Chancel u platenim vrećam od 25 kg. K 440;
- f) za istu vrstu sumpora su $\frac{3}{5}$ % galice u platenim vrećam po 25 kg. Krna 510.

Odnosno narucive imaju se poslati Upravi kotarske gospodarske zadruge u Šibeniku.

Pri upisivanju svaki naručitelj dužan je svoju naručujući kaparistati i to barem su tri Krune po vreći.

Radi toga što još sveudili dolaze naručujući iznos i s razloga što uzprkos stolnima oglašenim ipak neprestan neki zadružnici traže uputu i razjašnjenja, to je uprava zadruge produljila rok upisivanja za gumene vrpece do zadnjeg ožujka. Onome, koji se kašnjuju upiše, zadruge ne jamči, da će mu guma biti na vremenu dostavljena. Prijave za sumpor i galicu slijede kroz celi ožujak i travanj.

Upozorujemo članove Zadruge na ogles zemaljskog gospodarskog vjeća, kojim se često i bistro veli, da svaki zadružnik imaju pravo pi-tati za svoju vlastitu porabu samo 1 kg. gume.

Zadružari, koji naručiće umjetni gnoj i djetelinu neka se uztrepe. Uprava pospješila je brzojavno i pismeno kod „Gosp. vjeća“ raspovjedanje tih predmeta.

Broj članova „Kot. gosp. zadruge“ dosegao je do danas na 750. Dohar znak!

Iz Promine nam pišu: Nastojanjem našega vrednoga župnika domorodca N. p. oteca fra Vjekoslava Jurenovića bi popravljena i budžadisana župna crkva sv. Mihovila u Oklaju, koja kako izgleda sada, pristajala bi i u kakvoj ovečjosti varoši. I prvo smo imali dosta dobiti župnika ali nisu uvolnili toliko snage i napora za popravljene i urešenje naših crkava i dobrobiti župljana. Dosta je promislišto koliko je do danas na 750. Dohar znak!

Mi ne možemo našemu N. p. župniku nego od srca zahvaliti na njegovu trudu i naporu za nas željom, da ga dobri Bog uzduži zdrava i krepka i njegove starčešne molitve da ga podrže medju nama.

Na adresu „Austr. Lloyda“. Kao da nisu doista pretjerane cene prevoza za putnike na Lloydovim brzim parobrodoma po Dalmaciji, putnici koji ne predignu voznu kartu kod odpravnosti, dužni su platiti bez obzira na razred krunu višu u ine takse, kad tu kartu daju u kućicama pri obalamu. U Trstu putnici, koji prispiju vlakom ili parobrodima iz okolnih mjesaca 1 sat prije polazka brzog parobroda, prispijuni su, da tu voznu kartu nabave u kućici, pošto kod odpravnosti prestaje prodaja u večer prije dana polazka, tako isto u Zadru za one, koji idu put Trsta, jer parobrod polazi jutrom u 5 sati, a prodaja prestaje kod opravnosti u 7 sati posle podne preduđeg dana, a nedjeljom pak na podne. Nepravedno je dakle, da ovi budu obtećeni takvom taksom pak i oni, koji su iz mjesa, pošto se višestari des, da mogu biti i brzozavno pozvani za prešn poslove. Na ovu neumjestu nepravednu odluku upozorujemo ravateljstvo Lloyd-a, koje će sigurno naći da ju ukine, te da odpravnosti bude što brojnije posjećene i da se čuju što raznovrstniji nazori prema različitim injenstvima i osobnim prikljukama. S toga se potiču svi občinski činovnici u Dalmaciji, koji se još nisu pridružili ovoj zadruzi, da se upišu u njene članove.

Zadružna občinska činovnika u Dalmaciji preustrojena po novim pravilima, imat će redovito godišnju skupštinu od občinskog vjeća u Splitu dne 3 travnja o g. na 10 i pol sati po p. Pošto je, među ostalim, na dnevnom redu i razprava u uređenju službe občinskih činovnika, te će se pretresati o stabečkim interesima, izdavanju zadružnoga glasila i o drugim pitanjima, koja u isto doba zanimaju i občinske činovnike posebice i našu javnost u občini, — željeti je da skupština bude što brojnije posjećena i da se čuju što raznovrstniji nazori prema različitim injenstvima i osobnim prikljukama. S toga se potiču svi občinski činovnici u Dalmaciji, koji se još nisu pridružili ovoj zadruzi, da se upišu u njene članove.

Nadjeno mrtvo telo. Luka Turčinov čobanin, našao je na 16. t. mj. ukrat mora na otoku Smokvica u Kornatu mrtvo telo nepoznata čeljadeta. Glava mu je bila bez kože. Nije imao ni ruku, a telo je bilo štavno sa gačama i kaišem oko pasa. Pokopao ga je na istom otoku. Po njegovu sudu morao je biti kakav mornarski djetel.

Izvoz drvlja. Jučer su došli u našu luku parobrodi „Providenza“ iz Orte i „Alleanza“ iz Metaka da kreču drva iz skladista Steinbeiss.

Občinskoj klanionici zaklato se kroz ovu sednicu: volova 44, krava 19, telaci 5, svinjaci 4, janjaca 184.

Pokrajinske vesti.

Zdravje vit. Milica. Javljuj nam. Stanje se bolesničko znatno pogoršalo. Još je pri sviesti, ali ga je savladala velika slabota. Od nekoliko dana već ne umijele nikakve hrane. Nade u ozdravljenje su izgubljene.

Zadružna občinska činovnika u Dalmaciji preustrojena po novim pravilima, imat će redovito godišnju skupštinu od občinskog vjeća u Splitu dne 3 travnja o g. na 10 i pol sati po p. Pošto je, među ostalim, na dnevnom redu i razprava u uređenju službe občinskih činovnika, te će se pretresati o stabečkim interesima, izdavanju zadružnoga glasila i o drugim pitanjima, koja u isto doba zanimaju i občinske činovnike posebice i našu javnost u občini, — željeti je da skupština bude što brojnije posjećene i da se čuju što raznovrstniji nazori prema različitim injenstvima i osobnim prikljukama. S toga se potiču svi občinski činovnici u Dalmaciji, koji se još nisu pridružili ovoj zadruzi, da se upišu u njene članove.

Razne vesti.

Nov gradonačelnik zagrebački. Na konferenciji građanskog kluba proklamiran je arhitekt g. Janko Holjac kandidatom za načelnictvo. Kako zastupnici udruženog građanstva imaju većinu, izbor je g. Janka Holjaca osiguran. Izbor će se obaviti početkom travnja ove godine.

Napredovanje Slovenaca u Trstu. Trččanski Slovinci opet su učinili važan korak na polju gospodarske emancipacije. Iza dugih pregovora podpisana je u prostorijama „Trččanski posjulnici u hranilnici“ kupoprodajni ugovor, kojim je posjednica Adela ud. Feder prodala sav svoj posjed u Grlijan kraj Miramare, konzorciju, koji se sastoji iz trččanskih novčanih zavoda: „Trččanska posjulnica u hranilnici“, „Jadranska banka“ i „Trgovska-obrtna zadružna za kupnju od 450.000. Taj se posjed sastoji od poreza na vino, naročito pak proti potrošačkim porezima na vino. Javljo se da je proti tome, da se taj porez uvede i po selima. Izrazilo je mišljenje, da se za vino u bocama u vrednosti od 1 do 3 K ne ubire veći porez od 10 fil., za boce od 4 K ne više od 80 fil. Za šampanjac do 6 K porez od 50 fil. za onaj više cene 2 K.

Književnost i umjetnost.

„Iz staroga vilajeta“ napisao Ferid Maglajlić. Izdanje „Matice Hrvatske“ za god. 1909. Topile i intime su ove pripovijesti, puno žara i ljubavi za našu milu bosansku grudu, gdje su i procvale. Tko poznaje iz blžega onaj dio našeg naroda u Bosni, kojega pisac opisuje, bit će mu odan, što je znao tako jednostavnim artizmom iznijeli silu dubokih opažanja iz sredine svojih sunarodnjaka. Muslimani bosanski su krv naše krije hrvatske; temperamenat, dobrota, plenitost, pa ona obiteljska nježnost, koja graniči sa melankolijom. Sav sjaj obiteljskog raja, ljubavi i miline blista van iz one svježe pripovijesti „Hudam“. Inače je isto tako ganutljiva i plačna, kao sve plemenito i liepo za čim se čeze i tuge. O Feridu Maglajliću nisam do sada u našem literarnom svetu mnogo čuo, no po ovoj njegovoj zbirci sudeći ga, mogu uzvrditi, da nam se je odkrio opet jedan novi, svježi, jednostavni, ali jaki talent. Oficijoznom kritičarom „Savremenika“ reč je bl. Milje Maglajlić uvojio, ali mi koji živimo daleko od velegradske buke i u narodu nalazimo naše uzore, mi rado poslužimo, za štitom ovakvih kontura. „Na selu“ je pripovjedica dražestina i mila, kao da odide onim dialogom, što ga čiju naše puste samoće i seoski sokaci.

„Onaj težki čas...“ je težak kao život, a miran kao smrt. Pisac ga je opisao čutvom i shvaćanjem, da upravo vidliš kada nestaje daha i kako hropc postajući brzi i očajniji, presejaju čovjeka u vječnost. Sve pripovijesti do jedne nose na sebi čvrsti biljež pišeće domaće, iz onih turcizama, iz jezičnih lokalizama naslućujući i oživljavajući se, eto tu sam u Bosni po mehanama uz hodo, efendije i muslimanske plemnjakoviće. Ovom zbirkom pripovjedaka Maglajlić je stupio među naše savremene pripovjedče, koje će čitati narod i zdrava inteligencija. Što će tomu reći hipermoderisti a la Milčinović, za to se nitko starati neće, jer će ti mediokriti izčezenuti, a s njima i njihovi bolesni nazori.

F. D. Marušić.

Priopslano.

Gosp. Vittorio Stein, Trst.

Još jednom obavješćujem Vas, da mi povratite kapuru primljenu za slike i dopisnice, koje sam Vam povratio. Ne povratite. Ne povratite li mi, iznjeti ču sve na javnost, na koji način ste me prevarili.

Dinko Filipi, Belina.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstel i dr.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Minlos šerom Prah za Pranje
Kakšno i on, visi na tom Milijonu

Veliči poznati i uvaženi kemičar industrije sapuna gosp. Dr. C. DEITE u Berlinu, da posjeduje veliko svojstvo pranja
veće od sapuna ili sode i sapuna.
bez da djeluje steno na rublju.

Minlos prah za pranje je prema tome najbolje

sredstvo za pranje rublja; štiti laneno tkanje mogući najboljni načinom, **jeftino** je i daje sjajnu bjeloču i podpunu bezmirisnost.

Zanotak od 1/2 kg. stoji samo 30 filira.
Dobiva se u drogerijama, trgovinama kolonijalne robe i sapuna.

Eungros kod L. Minlos, Beč I., Mörkerbastei 3.
10-14

5500
vjerodostojno popraćene svjedočbe lječnika i privatnika dokazuju da

Kaiserovi
prvni karamelli (su tri jela)

Kašalj

nahladu, hunjavicu, katar i grčeviti kašalj najbolje odstranjuju. Jeden omot 20 i 40 filira. Jedna kutija 60 filira.
17-24 Na prodaju drži:
Carlo Ruggeri, Vinko Vučić drogerija u Šibeniku.

Objava.
Cast mi je javiti p. n. občinstvu, najskoli trgovcima i obrtnicima, da sam naučio doskora otvoriti ovđe prvu ovakove vrsti na našem jugu

Tvornica papirnatih vrećica
za trgovsku potrobu.

Na to sam se odlučio i s razloga, što se došao iz ovakove stvari moralio naše običinstvo obraćati van pokrajine i poduprati svojim novcem tuđu poduzeća.

Moja tvornica papirnatih vrećica bila je uređena sasvim po zahtjevima moderne tehnike i biti će snabdjevana sa onim raznolikim materijalom, što zaseća u ovaj obrt.

Prama tomu očekujem, daću u ovom podhvatu bit izdašnu podpomoću t. j. počasćen cjenjenim narucnicima iz svih zemalja, gdje je našeg naroda.

Šibenik, 21. listopada 1909.
Anže Zorić
trgovac i posjednik.

Podružnice:
Via Giulia br. 33.
Via Giulia br. 16.
Via Accademia br. 65.

Važno za svakoga!
Gustav Marko
Trst

Centrala: Via Giulia br. 20.
Tokući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište stakala prostih, apaniranih i za ures.
Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano sudje, ocakline, staklarije, svjetiljke itd.
Velike kolikoće naročitih tvari u ocaklini, porculani.

Cijene umjerene koje se ne boje utakmice.
Na zahtjev Šafu se cjenici badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta trvdka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

Hrvatske narodne poslovice
uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5/-, a uvezano K 6/-, nabavlja se kod „Hrvatske tiskare“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

Prva parna tvornica za bojudisanje, pranje i kemičko čišćenje odjela na suho

M. DOMIĆA
Split, br. 355.
Primaju se odjela za kemičko čišćenje kao: obična, urešna, za šetnju, kazalište i plesove. Osim toga zastore, proštare, rukavice od kože itd, razumije se sve u cijelim čistu se sa strojem „UNIVERSAL“. Isti tako parno bojudisanje gore navedenih predmeta. Preporuča se svakome ovo zgodno i koristno poduzeće.

Z. JULIO RAGANZINI
1./IX. Glavna ulica.

Hotel „DINARA“

sa reštauracijom
Šibenik kod kazališta
preuzeo je podpisani, te ga preuredio, obskrbivši ga sasvim novim pokutstvom i stolnim pri-

borom. Kako je sada u njemu uređeno, odgovara doista zahtjevima grada, pa se podpisani nadi, da će od sada unaprijed ovaj hotel postati najmilje svratište ne samo za mjesto, nego i za vanjski svjet, tim više, što je u restoraniji i domaća kuhinja, uređena na način koji posve zadovoljava.

Cijene su najumjerene, a posluži bez privigora.

Preporučujem se sa veleštovanjem

Niko Blažević.

Hrvatska vjeresijska banka
Podružnica Šibenik.

Dionička glavnica

K 1,000.000

Pričuvna zaklada i pritiči K 150.000,
CENTRALKA DUBROVNIK Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel
prima uložke na knjižice u kontu ko-rentu u ček prometu; ekomptuje mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrednine. Devize se preuzimaju naj-kulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete

Mjenjačnica
kujupe i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osjećanje proti gubitku kod zdržebanja. Revi-zija srećaka i vrednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

Zalagaonica
daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, dragi kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

103-53

Pozor! Kod padružnice za Trst, Istru i Dalmaciju

ulica Galatti br. 14

Gospodarske svezne „Ljubljani“

moge se dobiti uz najpovoljnije cene i uvjete svakovrsnog dobrog i svežeg živeća, brašna najglasovitijih milinova, te krumpira, zelja, graha i umjetnih gnojiva.

Trvdka je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike, za fakture izplatitive kroz 30 dana, a to da olakšoti trgovcima knjigovodstvo.

Podupirati Gospodarsku svezu, patriotska je dužnost svakog našeg trgovca.

Cjenike i uzorke šalje se badava na zahtjev.

Svoj svome!

Ravnatelj i poslovodja:
S. H. Škerl, Trst.

Veliko skladište gotovih odjela za gospodu

Saison 1909-1910

* Pio Terzanović * Šibenik *

Javljam štovanomu gradjanstvu, da mi je ovih dana prisjela od jedne glasovite krojačnice velika kolikoča gotovih odjela i kaputa za gospodu. Ova se odjela osobito odlikuju radi izvanredno elegantnog kroja i umjerenosti cene, tako da sam u mogućnosti svakom zahtjevu udovoljiti.

Preporučujem se bilježim se veleštovanjem

18./IX.—18./III.

Pio Terzanović.

Nikad više!

vanje liepe, mekane i nježne kože. Komad droguerijama i trgovinama parfumerije itd.

ne promjenjujem sapun, od kada Bergmanov „Steckendorff Lilienseife“ (zasušni znak: Konj na palici) od Bergmann-a i drug. u Tešnju n. l. jest i ostaj prije kao i poslije za čudo nedostizivo sredstvo za bojudisanje kose i brade.

Na zalihi se nalazi plava, smedja i crna boja. Jedna boča stoji K 20/- u drogueriji Vinka Vučića u Šibeniku.

„NUISOL“

Bergman- i drug. u Tešnju n. l. jest i ostaj prije kao i poslije za čudo nedostizivo sredstvo za bojudisanje kose i brade.

Na zalihi se nalazi plava, smedja i crna boja. Jedna boča stoji K 20/- u drogueriji Vinka Vučića u Šibeniku.

Mreža (ribarskih bogato skladište kao i zastupstvo od prvih svjetskih

tvornica mreža od pamuka prve zajamčene vrsti. Cijena umjerena

Juraj Gamulin 6-20 u Jelsi (otok Hvar, Dalmacija).